

Відновлення психічного здоров'я у пацієнтів після COVID-19

Медики переконані, що після квідної пандемії поширення психічних розладів значно зростає. Зважаючи на це, значно збільшиться потреба в реабілітації таких пацієнтів: як тих, хто тяжко переносить COVID-19 у гострий період, так і тих, хто продовжує відчувати довгострокові наслідки недуги.

У пацієнтів із COVID-19 часто спостерігають такі психічні прояви: марення або розгубленість (до 65 %), збудження або ажитація (до 69 %), тривога (34 %), депресія (28 %) та проблеми зі сном. Підвищений ризик впливу хвороби на психічне здоров'я характерний для людей похилого віку та осіб з процесами, які призводять до розвитку деменції

Після виписування з лікарні з негативним тестом, проведеним методом полімеразної ланцюгової реакції, близько ¼ пацієнтів до півроку мають як мінімум 1 симптом, пов'язаний з перенесеною інфекцією. Найпоширенішими психологічними проблемами цього періоду є гострі стресові розлади (18,6 %), тривожні симптоми та симптоми деморалізації (26,7 %), депресія (10,5 %) та ускладнене горювання (8,1 %). Серед психіатричних ускладнень COVID-19 привертають увагу депресія, посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), панічний розлад, а також синдром хронічної втоми та порушена якість життя.

Навіть через рік після виписування в осіб, що пережили критичний перебіг захворювання, зберігаються стійкі психічні порушення у вигляді тривожності, депресії і ПТСР. У більшості пацієнтів з тяжким гострим респіраторним дистрес-синдромом в анамнезі були виявлені когнітивні порушення, у тому числі порушення концентрації уваги, пам'яті і швидкості розумових процесів протягом року після хвороби («мозковий туман»).

Варто зазначити, що в Україні комплексне визначення потреб пацієнтів з COVID-19 та обсяг подальшої реабілітації регламенто-

вано Протоколом надання реабілітаційної допомоги пацієнтам з коронавірусною хворобою (COVID-19) та реконвалесцентам, затвердженим Наказом МОЗ від 20.04.2021 р. № 771. У цьому Протоколі представлені програми реабілітації в різних галузях медицини, розроблені робочою мультидисциплінарною групою МОЗ у складі імунологів, кардіологів, неврологів, психіатрів та експертів за деякими іншими спеціальностями. Отже, реабілітаційна допомога передбачає мультидисциплінарне втручання.

Причому медичний персонал повинен звертати увагу на стан психічного здоров'я пацієнтів з COVID-19 незалежно від ступеня тяжкості захворювання, а за необхідності проводити оцінку окремих психічних функцій та визначення ймовірності виникнення психічних розладів. Психологічна реабілітація має включати увагу до психологічних потреб пацієнта на всіх етапах надання допомоги.

Основними моментами втручання в контексті психологічної реабілітації пацієнтів після перенесеної коронавірусної інфекції є: розуміння та прийняття власного стану; робота з емоційними реакціями; посилення мотивації та дотримання реабілітаційних процедур; зміцнення здорових звичок (наприклад, фізичні вправи, регулювання маси тіла тощо); сприяння адаптації до нових умов життя.

Окрім цих «стандартних» пунктів, деяким пацієнтам може знадобитися спеціальне втручання. Наприклад, персональна нейропсихологічна реабілітація після інсульту, травми голови та нейрохірургічних втручань, проведення когнітивних тренінгів.

Підготовлено ТОВ «Медікс груп»

Хто поверне кошти за «пакунок малюка»?

Рахункова палата України повідомляє, що через неконкурентну закупівлю «пакунків малюка» під виглядом проектів міжнародної технічної допомоги, що фактично не здійснювалася, протягом 3 років держава отримала понад 129 млн грн збитків. Матеріальна шкода заподіяна унаслідок надмірно сплачених бюджетних коштів, що неправомірно спрямовані на оплату послуг міжнародного посередника, а відтак не повернені до місцевого і державного бюджетів.

Про це свідчать результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на надання одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка». Рахункова палата зазначає, що впродовж 2018–2020 рр. повинні були реалізовуватися два проекти міжнародної технічної допомоги (МТД), у рамках яких мали закупити «пакунки малюка». У 2018–2019 рр. Україна фінансувала ці проекти за рахунок коштів державного бюджету.

Загалом впродовж цього періоду з державного бюджету на придбання «пакунків малюка» та виплату грошової компенсації виділили 2,5 млрд грн. За ці кошти придбано 587 тис. «пакунків малюка» та виплачена грошова компенсація їх вартості для понад 83 тис. малюків. Потреба в «пакунках малюка» та виплата грошової компенсації їх вартості забезпечена на 94 %. При цьому аудитор

встановили, що 84 % коштів (2,1 млрд грн) використані за відсутності прозорої системи закупівлі та в неконкурентний спосіб.

Фактично через відсутність закону, який би регулював питання залучення, реалізації та моніторингу міжнародної технічної допомоги, а також унаслідок дій та бездіяльності посадових осіб низки органів виконавчої влади держава не отримала у 2018–2020 рр. на закупівлю «пакунків малюка» жодної копійки, жодних послуг чи робіт на безоплатній та безповоротній основі як міжнародну технічну допомогу.

При цьому обласні державні адміністрації і Міністерство соціальної політики за відсутності міжнародної технічної допомоги надмірно сплатили міжнародному посереднику 45,5 млн грн, які неправомірно отримано управлінням ООН з обслуговування проектів як оплата послуг з управління проектом (реалізації проекту).